

Пропозиції
до проекту Закону України
«Про внесення змін до розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення»
Закону України «Про споживче кредитування» щодо особливостей
нарахування процентів за споживчими кредитами під час воєнного стану»
*(реєстр. № 9051 від 22.02.2023 р.)**

Метою законопроекту є запровадження заходів, що забезпечують дотримання засад справедливості, добросовісності та розумності у відносинах між кредитором та споживачами, які опинилися в тяжких обставинах, обумовлених воєнним станом.

Положення проекту не суперечать Конституції та міжнародним договорам, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Окремі пропозиції потребують узгодження з нормами Податкового кодексу України та деяких законів України щодо підтримки позичальників, майно яких було знищено або зазнало пошкодження внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України.

Законопроектом пропонується в період дії воєнного стану та у тридцятиденний строк після його припинення або скасування запровадити обов'язкову реструктуризацію зобов'язань споживачів за договорами про споживчий кредит, а також вважати місцем постійного проживання або покинутим місцем постійного проживання споживача (для внутрішньо переміщених осіб) територію, на якій ведуться (велися) бойові дії, або тимчасово окуповану територію.

Розглянувши законопроект, вважаємо слушним висловити такі пропозиції.

Пропозиції та зауваження концептуального характеру.

На відміну від інших кредитів, об'єктом споживчого кредиту можуть бути не тільки товари, а й гроші. Споживчий кредит має багато специфічних особливостей, пов'язаних із особистим споживанням громадян і задоволенням індивідуальних потреб. Враховуючи ці особливості, пропоновані законопроектом положення нового пункту 7¹ розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про споживче кредитування» (далі – Закон) потребують, на наш погляд, редакційного корегування.

У підпункті першому визначається територіальний критерій, якому має відповідати споживач, а саме: місце постійного проживання або покинуте місце постійного проживання (для внутрішньо переміщеної особи). Під ним розуміють територію, де ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окуповану територію. Уявляється, що у випадках, коли споживач не покинув місця свого проживання, він має (мав) можливість користуватися майном, зокрема й тим, задля якого брав кредит. Тому слушною є пропозиція визначити територіальний критерій виключно як «покинуте місце постійного проживання».

Передбачені підпунктом «а» підпункту 1 пункту 7¹ положення щодо одночасного дотримання такого критерію, як відсутність станом на 24 лютого

2022 р. простроченої заборгованості, яку споживач згідно з договором про споживчий кредит зобов'язаний сплатити не пізніше 24 лютого 2022 р., або якщо таку прострочену заборгованість погашено до дня проведення реструктуризації, доцільно пом'якшити положеннями із застосуванням темпоральних чинників, адже навіть добросовісний платник міг із поважних причин не мати можливості вчасно сплатити грошове зобов'язання (наприклад, заборгованість прострочена не більш ніж на 7 днів).

Встановлений абзацом другим підпункту «б» підпункту 1 пункту 7¹ додатковий критерій щодо порядку обчислення доходу споживача або членів його сім'ї, які є особами з інвалідністю внаслідок війни відповідно до пунктів 10–15 частини другої статті 7 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», є дискусійним. Для посилення гарантій споживачів кредиту, у складі сім'ї яких є особи з інвалідністю внаслідок війни, об'єктом для розрахунку має бути не загальний сукупний дохід сім'ї, а безпосередньо дохід споживача кредиту.

Положення абзацу третього підпункту 4 пункту 7¹ визначають випадки, за яких не здійснюється реструктуризація заборгованості споживчих кредитів, укладених із метою придбання майна, що віднесене чи буде віднесене до об'єктів житлового фонду (житлового будинку, квартири, майбутнього об'єкта нерухомості, об'єкта незавершеного житлового будівництва), майнових прав на них та / або автомобіля за умови, якщо відповідне майно / автомобіль надане в іпотеку / заставу кредиту. Ці положення потребують уточнення з метою уникнення колізій шляхом конкретизації умови щодо врахування переліку майна (майнових прав), передбачених положеннями Податкового кодексу України та деяких законів України щодо підтримки позичальників, майно яких було знищено або зазнало пошкоджень внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України.

Ризики ухвалення законопроекту.

Врахування наведених зауважень дозволить уникнути правових колізій та фінансово-економічних ризиків, оскільки реалізація законопроекту призведе до необхідності збільшення обов'язкових резервів банків для фінансування ризиків неповернення споживчих кредитів.

***Дослідницька служба
Верховної Ради України***

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*